

Generelt betyder den *stigende mobilitet* i samfundet kombineret med moderne kommunikationsmidler, at landdistrikterne både har fået nye muligheder og udfordringer. Mulighederne består bl.a. i, at en række erhvervs-mæssige funktioner, som kan benytte IT-teknologi i kommunikationen ikke nødvendigvis skal lokaliseres sammen med selve produktionen, men kan »flytte på landet«. Omvendt nyder de produktioner, som har været lokaliseret i landdistrikterne som følge af den korte afstand til markedet, i takt med de forbedrede kommunikationsmuligheder ikke mere samme fordel heraf, og bliver herved mere konkurrenceudsatte.

Specifikt for *landbruget* er der en meget tydelig udvikling i gang hen mod en todeling af beredningsstrukturen. På den ene side en gruppe af store landbrugsbedrifter med ansatte medarbejdere, der tegner sig for langt den overvejende del af produktionen og på den anden side en gruppe af små landbrug, der primært tjener til bolig- og fritidsformål. Den store midtergruppe af små- og mellemstore familiebrug er, som så mange andre steder i Europa, under et strukturelt pres. Udviklingen betyder, at det primære jordbrug ikke antals- og beskæftigelsesmæssigt længere spiller den samme rolle som tidligere, og nok så vigtigt, at den befolkning, der bor på landet, ikke længere har den samme tilknytning til landbrug og landbrugsdrift som tidligere.

Udfordringerne ligger i at udnytte potentialet i den udvikling, der er beskrevet ovenfor. En af disse kan være at styrke rammerne for at fødevarerektoren kan være en af kilderne til vækst i landdistrikterne. Dette kan bl.a. ske ved at styrke erhvervs-mæssige partnerskaber – både mellem råvareproduktionen og forarbejdningsindustrien, og mellem forskellige industrier inden for levnedsmiddelforbruget og andre erhverv. Udnyttelse af ledigbleven kapacitet, fx hvor landbrugsejendomme og produktionsbygninger ikke skal anvendes til landbrugsrettede aktiviteter, indeholder både et potentiale og en udfordring for landdistrikternes omstillingsevne. Desuden skal det sikres, at udbuddet af arbejdskraft harmonerer med den efterspørgsel af kompetencer, som eksempelvis de nye væksterhverv efterspørger. Dermed er det også en udfordring at sikre tilgængelighed til uddannelse og efteruddannelse. Dette kan eksempelvis ske gennem fjernundervisning via Internettet mv.

3.2 Udfordringer vedrørende bosætning og landdistriktsudvikling

Det er en udfordring at opnå en befolkningsmæssig bæredygtig sammensætning i landdistrikterne. Befolkningen bør både være socialt bæredygtig og herved virke attraktiv for potentielle tilflyttere, og økonomisk bæredygtig så det økonomiske grundlag for offentlig og privat service i området understøttes. I nogle typer af landdistrikter er der en tendens til en skæv befolkningsudvikling med flere ældre og færre erhvervsaktive indbyggere. Denne tendens vil ifølge befolkningsfremskrivningerne fortsætte, hvis ikke disse landdistrikter gøres til attraktive bosteder for en bredere befolkningsgruppe.

Landdistrikterne kan vanskeligt alene svare på disse udfordringer, som også i høj grad er afhængig af udviklingen i det øvrige samfund. Vilkårene for den offentlige sektor i de kommuner, hvor landdistrikterne er beliggende, er således et af udviklingsvilkårene. Det samme gælder de større fysiske afstande, som generelt kan opfattes som en bosætningsmæssig ulempe for de landdistrikter, der ligger langt fra lokale og regionale vækstcentre. Iboende fordele er til gengæld attraktive bosætningsvilkår vedrørende det fysiske miljø – natur og fysiske levevilkår – og det sociale miljø – herunder ofte et stærkt foreningsliv og tætte sociale relationer.

I svaret på de bosætningsmæssige udfordringer er det vigtigt, at lokale kræfter aktiveres i processen. Det er i den forbindelse en udfordring at finde en god rollefordeling mellem de mange aktører på landdistriktsområdet, således at lokale, kommunale, regionale og statslige ressourcer udnyttes optimalt og supplerer hinanden.

De ovennævnte udfordringer er i høj grad knyttet til de udviklingstræk, som netop nu præger landdistrikterne. Deruover er der i de kommende år to væsentlige udviklingstræk, som kan få betydning både lokalt og nationalt. Det er for det første ændringer i den kommunale struktur og for det andet generelle ændringer i landdistriktspolitikken – herunder EU's landdistriktspolitik. Begge forhold indebærer muligheder og udfordringer, som beskrives i det følgende.